

klooster in Bruck an der Leitha. Dort entstanden seine ersten Frühwerke. 1755 wieder an den Wiener Konvent zu St. Rochus berufen, fand Schier zunächst als Gehilfe des Klosterbibliothekars und Novizenmeisters Verwendung, um jedoch drei Jahre später schon selbst diese verantwortungsvollen Ämter zu bekleiden, « wozu ihn Lust und Liebe drängten ». Während er die Stelle des Novizenmeisters nach einigen Jahren zurücklegte, hatte er die Leitung der Bibliothek bis zu seinem viel zu früh erfolgten Tode inne. In dieser Zeit erfuhr die Klosterbibliothek einen ungeahnten Aufschwung und « übertraf an Ausmaß und Bedeutung die Büchersammlungen ähnlicher Klöster der damaligen Zeit ». Während dieser sechzehn Jahre (1755-1772) war Schier literarisch äußerst fruchtbar. Er, der oft ganze Nächte durchwachte und von einem unbändigen Schaffensdrange beseelt war, hat während seines kurzen Lebens mehr als 120 größere und kleinere Werke verfaßt, die verschiedene, zum Großteil aber geschichtliche Themen zum Inhalt hatten. Von all diesen Arbeiten ist aber nur ein geringer Teil im Druck erschienen. Der handschriftliche Nachlaß aber kam nach Auflösung des Klosters im Jahre 1812 an die Hofbibliothek und wird heute in der Handschriftensammlung der Nationalbibliothek aufbewahrt. All diese Schriften wurden von Dr. Miksch titelmäßig im II. Teil der Abhandlung festgehalten und mit kurzen Kommentaren versehen. So ist durch diese Arbeit nicht nur das Andenken dieses großen Gelehrten, sondern sind auch seine Werke der Vergessenheit entrissen worden.

Wien.

H. KILLIAN.

T.J. VAN BAVEL, *Augustinus*. (Theologische Monografieën). Baarn, Het Wereldvenster, 1970, 168 blz.

« Van liefde en vriendschap » heeft prof. van Bavel zijn « Augustinus » tot ondertitel gegeven. Terecht, want door de tien hoofdstukken, waarin de auteur onderwerpen aansnijdt als vriendschap, eenheid-veelheid, dualisme, secularisatie, incarnatie, kerkgebeuren, eucharistie en oecumene, loopt een draad van warm rood, de liefde.

De liefde speelt geen toevallige rol, maar maakt het wezen uit van de gemeenschap; zij doet in veelheid de eenheid ontstaan; zij zal de drijfveer van ons handelen zijn; liefde schept aanwezigheid; door de liefde woont de mens in de wereld; uit liefde is God mens geworden. Daarom aarzelt Augustinus niet de woorden van Johannes om te keren: « liefde is God » want in de liefde verschijnt God. De liefde vormt het bindweefsel, dat ons samen met Christus één lichaam doet zijn, de *Christus Totus*. Op grond van een wederzijdse identificatie is Christus ons en zijn wij Christus geworden. Want overal, waar een verbinding van het woord Gods met de mens tot stand komt, voltrekt zich de menswording van Christus. In de *Christus Totus* ligt de sleutel tot onze verlossing, ligt ook het kerkgebeuren begrepen.

Het is verrassend, dat het corporatieve denken van Augustinus juist thans, nu overschatting van de subjectiviteit geen recht doet aan wat wij zijn, gemeenschap en individu, geven en ontvangen, doen en laten, in een heilzame verhouding kan brengen. Woorden als éénwording, vertegenwoordiging, verantwoordelijkheid; termen als sociaal, dynamisch, exterieur krijgen in zijn mond weer een zuivere klank. Zijn kerkgebeuren bijvoorbeeld blijkt in grote mate ruimte te kunnen scheppen voor hen, die wij «buitenkerkelijk» noemen, terwijl het aan de «dwalende broeders» verregaande concessies doet. Misvattingen hieromtrent zowel als die over het rigorisme van Augustinus in sexualiteit en ascese worden in dit boek duidelijk aan de kaak gesteld. In plaats daarvan beeldt het een vernieuwde Augustinus uit, die voor de wetenschap een verrijking, voor de leek een onthulling betekent. Bovendien beschikt de schrijver, die in meer dan 300 aanhalingen de afrikaanse bisschop zelf aan het woord laat, over een heldere taal en vlotte stijl, waardoor hij én bekenden én onbekenden met het werk van Augustinus zal weten te boeien.

M. SCHRAMA.